

UDK 327:616-036.21:578.834

Anton GRIZOLD, Andreja JAKLIČ: SPREMINJANJE MEDNARODNIH ODNOSOV PO PANDEMIJI COVID-19: UPRAVLJANJE RASTOČE VRZELI MED NACIONALNIMI IN MULTILATERALNIMI ODZIVI
Teorija in praksa, Ljubljana 2020, Let. LVII, št. 4, str. 979–989

Pandemija zaradi Covid-19 je nastopila v času upočasnjene globalizacije. Pospešila je dva že od velike recesije dalje prisotna globalna trenda, spremenjeno naravo mednarodne proizvodnje in inovacij in spreminjanje globalnega reda in trgovinskega režima. Čeprav je multilateralizem pred veliko recesijo veljal kot najboljši pristop za reševanje globalnih režimov, so ob nastopu globalne krize zaradi Covid-19 prevladali nacionalni ali regionalni odzivi. V reševanju krize se je okrepila vloga nacionalnih držav. Vrzeli, ki je nastala zaradi zamika in razlik v odzivih nacionalnih držav, na multilateralni ravni predstavlja izziv za bodoče globalno upravljanje in regionalno povezovanje, pa tudi za prihodnost EU in njeno mednarodno ekonomsko in politično sodelovanje. Razsežnosti kompleksne systemske krize zaradi pandemije Covid-19 in vplive na posamezne države in na mednarodne odnose s prvimi analizami šele spoznavamo, a bodo še naprej pomembna tema raziskav in diskusij.

Ključni pojmi: Covid-19 pandemija, globalizacija, nacionalna država, kriza, multilateralizem

UDK 339.13.027(497.4)“2009/2015”:616-036.21:578.834

Anže BURGER: KAJ SE LAHKO NAUČIMO IZ UČINKOVITOSTI SLOVENSКИH PROTİKRIZNIH UKREPOV MED VELIKO RECESIJO: APLIKACIJA NA KRIZO ZARADI VIRUSA COVID-19
Teorija in praksa, Ljubljana 2020, Let. LVII, št. 4, str. 990–1017

Cilj članka je oceniti vpliv slovenskih protikriznih ukrepov v obliki državnih pomoči v obdobju 2009–2015 in uporabiti ugotovitve za oblikovanje ex-ante kvalitativne ocene serije fiskalnih ukrepov za blažitev gospodarskih posledic epidemije nove koronavirusne bolezni v prvih šestih mesecih od izbruha pandemije. Ugotovljamo, da so državne pomoči za raziskave in razvoj, zaposlovanje in usposabljanje uspele povečati rast prihodkov od prodaje in zaposlenost v obdobju petih let po dodelitvi pomoči. Po drugi strani pa specializirani protikrizni ukrepi in pomoči za reševanje in prestrukturiranje pri prejemnikih niso izboljšali kazalcev poslovanja. Preliminarna ocena fiskalnih ukrepov, sprejetih v Sloveniji v prvih šestih mesecih krize zaradi

---

covida-19, nakazuje, da je obseg paketa pomoči neprimerno večji od spodbud v minuli recesiji ter da je bila večina sredstev alocirana v obliki nepovratnih sredstev in v pretežni meri namenjena posameznikom. Glede na ugotovljeno nadpovprečno učinkovitost nepovratnih sredstev iz empirične analize velike recesije in glede na izsledke pregleda literature o fiskalnih multiplikatorjih lahko pričakujemo, da bodo protikoronski ukrepi na kratek rok uspešno omilili ekonomske posledice pandemije virusa covid-19.

Ključni pojmi: državne pomoči, protikrizni ukrepi, učinki protikriznih ukrepov, rast podjetij, protikoronski ukrepi, covid-19

UDK 339.564(497.4):338.124.4

Andreja JAKLIČ, Anže BURGER: KOMPLEKSNE STRATEGIJE
INTERNACIONALIZACIJE V OBDOBJIH KRIZ: ANALIZA PRIMERA
SLOVENSКИH IZVOZNIKOV V OBDOBJU GLOBALNE RECESIJE
IN V OBDOBJU PANDEMIJE VIRUSA COVID-19
Teorija in praksa, Ljubljana 2020, Let. LVII, št. 4, str. 1018-1041

Preučevanja rasti podjetij in novih izvoznikov v zadnjem tisočletju so v njihovih strategijah internacionalizacije pokazala rastočo kompleksnost in diverzifikacijo, še posebej v malih odprtih gospodarstvih. V prispevku preučujemo produktno in geografsko diverzifikacijo slovenskih izvoznikov v obdobju zadnjih dveh kriz; najprej v obdobju globalne recesije in v obdobju pandemije zaradi nove koronavirusne bolezni. Tržna in produktna diverzifikacija (povečevanje števila izvoznih trgov in izvoznih produktov) je bila za podjetja v obdobju zadnje recesije pomemben način rasti izvoznih prihodkov in dodane vrednosti. Analiza je pokazala: (1) Izvozniki z najvišjimi stopnjami rasti izvoza so povečevali produktno in geografsko diverzifikacijo izvoza. (2) V obdobju po pandemiji večina izvoznikov ni spremenila izvoznega vedenja, so pa mnogi povečali vlaganja v digitalizacijo in avtomatizacijo. (3) Lokalizacija izvoza (na bližnje trge), zmanjšanje števila izvoznih trgov in zmanjšanje produktnega portfelja so bili veliko pogostejši odzivi kakor diverzifikacija, kar lahko omejuje rast v prihodnje. (4) Upravljanje kompleksne internacionalizacije in diverzifikacije izvoza je pomembno za premagovanje kriz, k temu pa lahko pripomore tudi pospešena digitalizacija.

Ključni pojmi: kompleksne strategije internacionalizacije, izvoz, diverzifikacija izvoza, produktna diverzifikacija, diverzifikacija trgov, načini vstopa na tuje trge, digitalizacija

Andreja JAKLIČ, Metka STARE, Klemen KNEZ:
SPREMEMBE V GLOBALNIH VERIGAH VREDNOSTI IN COVID-19
Teorija in praksa, Ljubljana 2020, Let. LVII, št. 4, str. 1042–1064

Posledice epidemije virusa covid-19 postavljajo omejitve razvoju globalnih verig vrednosti, kar še posebej vpliva na majhne in izvozno usmerjene države. Analiza obravnava dejavnike odpornosti, stabilnosti in učinkovitosti GVV ter strukturne spremembe GVV, ki se po pandemiji lahko še pospešijo. Kompleksnost mednarodne proizvodnje preučujemo z novim pristopom, ki omogoča sočasno opazovanje domačih in globalnih verig vrednosti. Verigo vrednosti razdelimo po deležih glede na različne poti, ki jih izdelki in storitve opravijo od začetka proizvodnje do končne potrošnje. Opazovanje sprememb v prejšnji globalni recesiji je podlaga za predvidevanje odzivov v trenutni krizi. Empirična analiza pokaže, da se je v pretekli globalni krizi delež kompleksnih globalnih verig zmanjšal, medtem ko je bil delež enostavnih globalnih verig relativno konstanten, tako v EU kakor v Sloveniji. V več panogah predelovalne industrije v Sloveniji pa se je delež kompleksnih globalnih verig v obdobju po krizi povečal. Strukturne razlike v GVV med panogami in državami narekujejo tudi različne odzive ekonomskih politik.

Ključni pojmi: globalne verige vrednosti (GVV), struktura verig vrednosti, covid-19, pandemija, odpornost in učinkovitost GVV, EU, Slovenija

UDK 330.341(100-775):616-036.21:578.834

Marjan SVETLIČIČ: RAZVOJNE LEKCIJE RAZVITIH DRŽAV
ZA IZHODNE STRATEGIJE COVIDA-19
Teorija in praksa, Ljubljana 2020, Let. LVII, št. 4, str. 1065–1085

Cilj članka je bil ugotoviti, ali so strategije razvitih držav relevantne za strategije za izhod iz današnje krize zaradi pandemije nove koronavirusne bolezni. Razvite države so se pri prehodu na višje razvojne stopnje večinoma opirale na protekcionistične politike na področju trgovine, intelektualne lastnine in neposrednih tujih naložb, da bi – takoj ko so dosegle vrh – odvrgle lestev protekcionizma in začele (hipokritično) propagirati liberalizem. Te izkušnje so koristne tudi za zdaj manj razvite države, če jim mednarodni kontekst zagotovi ustrezen politični prostor in če bi krize uporabile kot priložnosti ter se pravočasno odzvale nanje. Analiza ugotavlja, da bi bila pandemija lahko dobro izhodišče za strukturne spremembe v sistemu

---

mednarodnih (ekonomskih) odnosov, če bi se spremenili naši miselni vzorci in sistem, ki je te krize ustvaril.

Ključni pojmi: kriza, covid-19, razvojne strategije, pravice intelektualne lastnine, tuje neposredne investicije, ekonomski nacionalizem, nova ureditev

UDK 339.923(4-6EU):616-036.21:578.834

Marko LOVEC: PANDEMIJA KOT LAKMUSOV TEST
ZA VELIKE TEORIJE EVROPSKE INTEGRACIJE

Teorija in praksa, Ljubljana 2020, Let. LVII, št. 4, str. 1086–1104

Številne krize so v preteklem desetletju pokazale na nezmožnost evropskih integracij, da naslovijo disfunkcionalnosti, povezane z delnim prenosom oblasti na transnacionalno raven, ter spodbudile kritiko domnevne integracijske pristranskosti velikih teorije integracij – neofunkcionalizma, liberalne medvladne teorije ter postfunkcionalizma. V analizi jemlje ta članek kot študijo primera pandemijo covida-19 kot »trenutek resnice« za integracijo, ki deli številne skupne značilnosti preteklih kriz. Iz analize sledi, da z naslavljanjem različnih ravni povpraševanja in ponudbe integracije tri liberalne institucionalne teorije razlagajo nacionalistični odgovor v zdravstveni krizi (pomanjkanje povpraševanja in ponudbe) ter povezovalno odločitev o gospodarski obnovi (zadostno povpraševanje in ponudba). Še več, izpostavljen je argument, da to počno omenjene teorije bolje od nacionalističnih ali federativnih pristopov, ki podcenjujejo bodisi povpraševanje (prvi) ali ponudbo integracije (drugi).

Ključni pojmi: pandemija covida-19, kriza, Evropska unija, evropske integracije, velike teorije

UDK 339.923(4-6EU):616-036.21:578.834

Danijel CRNČEC: KRIZA ZARADI COVIDA-19: POGLABLJANJE
INTEGRACIJE EU TER KORAK NAPREJ PRI ENERGETSKI POLITIKI EU
IN PODNEBNIH UKREPIH?

Teorija in praksa, Ljubljana 2020, Let. LVII, št. 4, str. 1105–1123

Članek ima dvojni cilj. Prvič, analizirati, kakšen je bil vpliv krize zaradi nove koronavirusne bolezn na integracijo EU. In drugič, analizirati njen vpliv na energetska in podnebno politiko EU. V analizi je bil uporabljen

---

teoretični okvir, ki ga je razvil Schimmelfennig in je bil dopolnjen z analitičnim pristopom Falknerjeve k analizi posledic kriz za politike EU. V analizi se ugotovi, da je rezultat krize zaradi nove koronavirusne bolezni in odziva EU nanjo korak naprej v integraciji EU. Odziv EU je s krepitvijo elementov Evropskega zelenega dogovora in zelenega prehoda pomembno vplival tudi na krivuljo razvoja energetske in podnebne politike EU.

Ključni pojmi: covid-19, kriza, integracija EU, energetska in podnebna politika, Evropski zeleni dogovor

UDK 339.923(4-6EU:497):616-036.21:578.834

Jure POŽGAN, Ana BOJINOVIĆ FENKO, Faris KOČAN:
»KRIZA JE LAHKO TUDI PRILOŽNOST«: KREPITEV AKTERSTVA
EVROPSKE UNIJE V KONTEKSTU POVEČANE TEKMOVALNOSTI
ZUNANJIH AKTERJEV NA ZAHODNEM BALKANU
Teorija in praksa, Ljubljana 2020, Let. LVII, št. 4, str. 1124–1146

Članek proučuje proces evropske integracije Zahodnega Balkana v obdobju krize zaradi epidemije covid-19, ob predpostavki, da pri tem ni treba upoštevati samo vpliva EU, temveč tudi druge vplivne zunanje akterje. Na podlagi modela zunanjih spodbud so Kitajska, Rusija in Turčija analizirane kot tekmujoči zunanji akterji širitveni politiki EU. Ugotavljamo, da so ti zunanji akterji med krizo zaradi nove koronavirusne bolezni okrepili tekmovanje z EU predvsem prek državne propagande z ozirom na jasnost pogojev sodelovanja in prek napadov na kredibilnost EU z dezinformacijskimi kampanjami. Kljub temu se je njihov vpliv v primerjavi z vplivom EU zmanjšal z vidika velikosti nagrade in domačih stroškov prilagoditve. EU je namreč v analiziranem obdobju povečala svoje nagrade, okrepila pogojevanje in si povrnila del prej izgubljene kredibilnosti. Najpomembnejšo spremembo v času krize zaradi covid-19 pa pomeni povečanje fragmentacije pri naslavljanju posameznih držav Zahodnega Balkana s strani Rusije, Kitajske in Turčije, pri čemer EU ostaja edini zunanji akter z zmogljivostmi in voljo, da Zahodni Balkan naslavlja enotno kot regijo.

Ključni pojmi: Evropska unija, širitvena politika, Zahodni Balkan, Rusija, Kitajska, Turčija, kriza, covid-19

Boštjan UDOVIČ: KONZULARNA ZAŠČITA V SLOVENIJI
V ČASU PRVEGA VALA NOVE KORONAVIRUSNE BOLEZNI
Teorija in praksa, Ljubljana 2020, Let. LVII, št. 4, str. 1147–1166

Članek obravnava glavne značilnosti konzularne pomoči spomladi 2020 v Sloveniji, v času prvega vala nove koronavirusne bolezni. Analiza pokaže, da so v konzularnih odnosih države še vedno pomembnejše od EU, saj EU konzularne odnose še vedno »koordinira«, jih pa ne vodi oz. ni njihov nosilec. Druga ugotovitev članka je, da je tudi v času kriznega reševanja v diplomaciji najbolj pomembno, koga lahko pokličeš oz. koga (osebno) poznaš. Pristni stiki, ki so se oblikovali ob različnih priložnostih, so bolj učinkoviti in hitrejši ter lažje rešujejo obstoječe težave. Tretja ugotovitev pa je, da odprta politična vprašanja držav ne vplivajo na konzularno sodelovanje. Takšen primer je bilo dobro konzularno sodelovanje med Slovenijo in Hrvaško v času prvega vala nove koronavirusne bolezni.

Ključni pojmi: covid-19, konzularna zaščita, Evropska unija, Slovenija, spremembe v diplomaciji

Anže BURGER:

OCENJEVANJE UČINKOVITOSTI PROTIKRIZNIH UKREPOV
(Metodološki dodatek k članku z naslovom »Kaj se lahko naučimo iz učinkovitosti slovenskih protikriznih ukrepov med veliko recesijo: aplikacija na krizo zaradi virusa covid-19«)
Teorija in praksa, Ljubljana 2020, Let. LVII, št. 4, str. 1167–1177

Metodološki dodatek podrobno opisuje empirične metode, ki jih lahko uporabimo pri ocenjevanju učinkovitosti protikriznih ukrepov, saj omogočijo oceno vzročnih učinkov posameznih ukrepov. Metode, ki jih predstavljamo, so uporabljene v analizi učinkovitosti slovenskih protikriznih ukrepov v obdobju velike recesije in so komplementarni dodatek k članku z naslovom »Kaj se lahko naučimo iz učinkovitosti slovenskih protikriznih ukrepov med veliko recesijo: aplikacija na krizo zaradi virusa covid-19«. Najprej je predstavljena metoda prirejanja na podlagi ocenjene verjetnosti (propensity score matching), nato pa metoda regresija razlike v razlikah (difference-in-differences regression). Podrobno so predstavljene še dodatne tabele in slike rezultatov empirične analize. Sklepni del utemeljuje smiselnost uporabe obeh metod.

Ključni pojmi: učinki protikriznih ukrepov, metoda prirejanja na podlagi ocenjene verjetnosti, metoda regresija razlike v razlikah